

Когут Олексій Вікторович,

*аспірант кафедри культурології та філософії культури
Національного університету «Одеська політехніка»*

orcid.org/0009-0006-3721-9024

kogutaleksey@stud.op.edu.ua

ПРОБЛЕМА ПОНЯТТЯ «АВТОР» У СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ ЩОДО ГЕНЕРАТИВНОГО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У статті досліджується проблема авторства в епоху стрімкого розвитку штучного інтелекту та цифрових технологій. З огляду на дедалі більшу здатність алгоритмів самостійно генерувати тексти, зображення та інші об'єкти інтелектуальної діяльності, постає фундаментальне філософське питання: чи може ШІ бути визнаний автором твору, а створене ним – мати правовий статус результату творчості? Здійснюється аналіз сучасних філософських та правових підходів до поняття авторства, порівнюються класичні концепції креативності з новими формами цифрової співтворчості, що виникають у взаємодії людини й алгоритму. Особливу увагу приділено концепції «цифрового автора» як новому соціокультурному феномену, який поєднує людську інтенцію, інтуїцію та етичну відповідальність із машинною здатністю до обробки даних і продукування змісту. Обґрунтовується, що штучний інтелект, позбавлений свідомості, саморефлексії та ціннісної мотивації, не може бути суб'єктом авторського права. Натомість пропонується розглядати його як інструмент колективної або гібридної творчості, у якій визначальна роль залишається за людиною – носієм моральної та юридичної відповідальності.

Актуальність теми зумовлена необхідністю переосмислити традиційні уявлення про авторство, інтелектуальну власність та межі людської креативності, осмислити саму природу творчого акту в умовах цифрової доби. Дослідження поєднує філософський аналіз понять «творчість» і «свідомість» із проблематикою визнання авторства. Запропоновані в статті підходи спрямовані на формування нової концепції авторства в умовах алгоритмізації суспільства і культури, де головним завданням стає збереження гуманістичних принципів та розуміння творчості як прояву людської свободи.

Ключові слова: суспільство, філософія авторського права, штучний інтелект, генератори текстів, автор, авторство, цифровий автор, концепція визначення авторства.

Kohut Oleksii,

*Postgraduate Student at the Department of Cultural Studies and
Philosophy of Culture*

Odesa Polytechnic National University

orcid.org/0009-0006-3721-9024

kogutaleksey@stud.op.edu.ua

THE PROBLEM OF THE CONCEPT OF “AUTHOR” IN SOCIO-PHILOSOPHICAL DISCOURSES REGARDING GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The article explores the problem of authorship in the era of rapid development of artificial intelligence and digital technologies. Given the growing ability of algorithms to independently generate texts, images, and other objects of intellectual activity, a fundamental philosophical question arises: can AI be recognized as the author of a work, and can its creations possess the legal status of creative results? The study analyzes contemporary philosophical and legal approaches to the notion of authorship, comparing classical concepts of creativity with emerging forms of digital co-creation that arise in human-algorithm interaction.

Special attention is devoted to the concept of the “digital author” as a new sociocultural phenomenon that unites human intention, intuition, and ethical responsibility with the machine’s capacity for data processing and content generation. It is argued that artificial intelligence, lacking consciousness, self-reflection, and value motivation, cannot be regarded as a subject of copyright. Instead, it should be viewed as an instrument of collective or hybrid creativity, in which the decisive role remains with the human being – the bearer of moral and legal responsibility.

The relevance of the topic lies in the need to rethink traditional notions of authorship, intellectual property, and the limits of human creativity, as well as to reconsider the very nature of the creative act in the digital age. The research combines philosophical analysis of the concepts of “creativity” and “consciousness” with the legal issues of authorship recognition. The approaches proposed in the article aim to develop a new concept of authorship under conditions of social and cultural algorithmization, where the preservation of humanistic principles and the understanding of creativity as an expression of human freedom become central.

Key words: society, philosophy of copyright, artificial intelligence, text generators, author, authorship, digital author, concept of defining authorship.

Постановка проблеми. Філософський дискурс, пов’язаний із поняттям «штучний інтелект», постійно розширюється з виявленням нових проблем, які потребують осмислення в різних аспектах. Адже до оптимістичних прогнозів щодо технологій на основі штучного інтелекту, які зможуть кардинально змінити способи збирання та аналізу даних, замінити людину на складних та небезпечних видах праці тощо, дедалі частіше додаються застереження стосовно потенційних загроз для соціального життя людей (дискримінація, маніпуляції, безконтрольний збір персональних даних тощо).

Певні виклики постають перед суспільством й у сфері творчої діяльності людей. Зокрема, у соціально-філософському аспекті дедалі більшої актуальності набуває необхідність визначення поняття «автор» стосовно текстів, згенерованих штучним інтелектом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Попереднє дослідження (Когут, 2024, с. 74) показало, що нині сформовано три головні концепції в науковій практиці щодо визначення авторства творів, згенерованих штучним інтелектом: 1) автор – розробник штучного інтелекту (комп’ютерної програми або коду); 2) автор – користувач штучного інтелекту; 3) автор – безпосередньо штучний інтелект (концепція «електронної особи» (Гончарова, Мурач, 2020, с.74) або «цифрового автора» (Прокопович, Когут, Кушнір, 2023, с. 261)). Усі ці концепції є предметом теоретичних обговорень, наукова та правова база для їх практичного втілення лише розробляється.

Частина дослідників схиляється до першої концепції, але це актуально лише для умовно простих програм із чітко заданими алгоритмами (if-then), де програма, по суті, лише

«ретранслює» власних розробників та є фактично їх «інструментом» (Floridi, 2021, р. 218), «технічним артефактом» (Ibo van de Poel, 2020, р. 388). Своєю чергою, сучасний штучний інтелект (далі – ШІ) використовує для навчання глибокі нейронні мережі (Deep Neural Networks) з багатьма скритими шарами, які виникають із надзвичайно складних нелінійних статистичних моделей та незліченних параметрів, що ставить під загрозу прозорість вищезазначених алгоритмів, тобто виникає ситуація, у якій система не може запропонувати жодної причини чи відповідного пояснення, пов’язаного з її рішеннями, що зазвичай називають проблемою чорної скриньки (Hassija, Chamola, Mahapatra, 2024, р. 47). Через це протягом останніх кількох років прогнози на основі машинного навчання викликали великий скептицизм, особливо, коли йдеться про кардинальні рішення, як-от раннє виявлення невиліковних захворювань або військові дрони. Доручення важливих рішень ШІ, створює потребу в тому, щоб його алгоритми були зрозумілими. Виникла навіть нова галузь: пояснюваний штучний інтелект, що прагне розробити системи ШІ, які не тільки забезпечують точні прогнози, а й надають чіткі пояснення своїх рішень і дій, які можна інтерпретувати, що робить їх більш надійними для користувачів. За таких обставин досить важко визнавати автором розробника, який часто не може спрогнозувати, що саме буде створено його «інструментом», і навіть не може пояснити алгоритми такого створення.

Щодо концепції автора – користувача ШІ, то вона можлива за умови, якщо така особа щонайменше надала важливі вхідні дані, параметри або інструкції для генерації твору. Більшість світових практик визнає право

особливого роду (*sui generis*) на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою. В Україні неоригінальним об'єктом, згенерованим комп'ютерною програмою, є об'єкт, що відрізняється від існуючих подібних об'єктів та утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта (Про авторське право та суміжні права, 2022, ст. 33). Водночас та ж сама стаття визнає, що твори, створені фізичними особами з використанням комп'ютерних технологій, не вважаються неоригінальними об'єктами, згенерованими комп'ютерною програмою. Тобто якщо людина визначить певні параметри роботи ШІ щодо створення, наприклад, тексту, а потім внесе свої корективи в результат роботи, то вона може претендувати на авторство. Але наскільки значними мають бути ці корективи? Чи потрібні для авторства виключно власні думки, частково розбавлені «машинним текстом», і якщо так, то в якій пропорції? Або достатньо перекласти текст власними словами? Або замінити декілька слів, чи взагалі обмежитись окремими розділовими знаками? Чітких загальних критеріїв, щоб визначити оригінальність твору, наразі не існує. Проте, як свідчить практика, щоб твір уважався оригінальним, у ньому має бути певний рівень новизни та результату інтелектуальної діяльності автора. Тонка грань між використанням комп'ютерних технологій та функціонуванням комп'ютерної програми, породжують безліч дискусій у науковому й правовому полі. Якщо зануритись у питання ще глибше, то чи не є формулювання завдання для роботи ШІ само по собі творчою інтелектуальною діяльністю, через яку, за допомогою програмних інструментів, виникає новий твір? «Якщо ти ставиш питання, значить, ти вже знаєш половину відповіді», так стверджував Хань Сян-цзи, китайський філософ. «Щоб правильно поставити запитання, потрібно знати більшу частину відповіді» – перекликається з ним письменник Роберт Шеклі у своєму оповіданні «Ask a Foolish Question» (Sheckley, 1953). За сюжетом цього твору люди знаходять штучний інтелект, створений невідомою могутньою цивілізацією саме для надання відповідей, але не можуть отримати жодної, через труднощі в належному формулюванні запитань. Цей невеличкий фантастичний твір яскраво та образно показує,

що складання правильного запитання може бути насправді складною інтелектуальною та творчою діяльністю.

Розробка концепту «цифровий автор» становить наукову новизну дослідження, тому лише починає набувати теоретичного обґрунтування, зокрема, через виявлення правових та соціально-філософських аспектів проблеми визначення авторства в текстах, згенерованих за допомогою штучного інтелекту.

Мета дослідження – виявити й осмислити соціально-філософські аспекти поняття «автор» стосовно текстів, створених за допомогою технологій штучного інтелекту.

Методологія дослідження. Основними методами дослідження є методи аналізу та синтезу (для узагальнення теоретичного та емпіричного матеріалу), тезаурусний (для виявлення смислової змістовності поняття «автор» через семантичні зв'язки в контексті проблематики дослідження), феноменологічний метод (при розгляді процесу створення текстів як результату творчої діяльності людини), порівняльний аналіз (для зіставлення ознак людини-автора з ознаками штучного інтелекту), а також принцип технологічного детермінізму (для виявлення соціальних наслідків впровадження технологій штучного інтелекту).

Виклад основного матеріалу. На тлі дискусії про довіру людей до технологій штучного інтелекту (Gillath, Ai, Branicky, Keshmiri, Davison, Spaulding, 2021; Hyesun, Prabu, Arun, 2023) та підтвердження онтологічного статусу штучного інтелекту (Siau, Wang, 2020; Suchman, 2023), постає питання і про те, чи може штучний інтелект бути автором.

Щоб відповісти на це запитання, необхідно найперше визначити, що означає «авторство» та «автор». Енциклопедичні словники дають визначення, де поняття «автор» трактується й у функціональному значенні – як «творець художнього, мистецького або публіцистичного твору, наукового дослідження, проекту, винаходу, тощо» (Велика українська енциклопедія, 2016) і через «усвідомлення самобутнього авторства як категорії, відповідної творчій, неординарній особистості» (Літературознавчий словник-довідник, 2007, с. 12). Тобто завжди йдеться про інтелектуальну і творчу діяльність, що виражається у створенні оригінального тексту.

Ознаками такого тексту можуть бути індивідуальність стилю (власна манера письма, що проявляється у виборі лексики, синтаксичних конструкцій, темпоритмі, метафоричності, структурі висловлення), творча оригінальність (створення нового змісту, образів або концептів, що не є механічним відтворенням наявних ідей), смислова цілісність і суб'єктивна позиція (текст має внутрішню логіку та єдність, а також відображає світогляд, оцінки й інтенції автора). Авторство означає належність певного твору конкретній особі, яка безпосередньо здійснила творчий процес його формування, забезпечила концептуальну цілісність і змістову новизну. Але вже на сьогоднішньому рівні розвитку ШІ останній може майже ідеально копіювати певну манеру письма або розробити умовно власну, щонайменше таку, що не є схожою на інші, створювати новий зміст, нехай і шляхом компіляції, але формально новий, мати власний, сформований внутрішніми алгоритмами, світогляд.

Своєю чергою, автор – це суб'єкт творчої діяльності, носій інтенції, свідомості та індивідуального досвіду, який у процесі письма чи іншої форми вираження створює текст як цілісну систему смислів. У філософському аспекті автор постає не лише як фізична особа, що формулює думки, а і як творець смислової структури, що поєднує інтелектуальну, емоційну та культурну змістовність. У науковій парадигмі автор – це інтелектуальний центр тексту, що визначає його ідейний вектор, логіку побудови, систему аргументації та комунікативну спрямованість. У гуманітарному дискурсі автор є також суб'єктом культури, через якого мова і досвід суспільства набувають індивідуального вираження. Автор має мету та свідоме спрямування своєї творчої діяльності – бажання висловити, пояснити або переосмислити певний досвід. Він має індивідуальний стиль, що виявляється у власній манері письма, доборі мовних засобів, ритмі та композиційній логіці тексту. Має власну світоглядну позицію, оскільки твір відображає систему переконань, моральних і філософських орієнтирів автора, навіть якщо вона не висловлена прямо. Автор створює не лише текст, а й нову реальність смислів, у якій поєднано особисте й загальнолюдське. Автор у певному сенсі виходить за межі власного Я: у тексті він проектує себе, залишаючи простір

для інтерпретації читачем. І, зрештою, автор несе юридичну, етичну та інтелектуальну відповідальність за породжені ним ідеї, образи та вплив твору на суспільство. Чи є всі ці ознаки «авторства» та «автора» в штучного інтелекту?

Деякі автори вказують, що твори ШІ часто генеруються на основі тренувальних даних: вони трансформують, комбінують тексти, а не створюють абсолютно нові ідеї чи форми. Так, оригінальність може бути обмеженою або запозичуваною (Militsyna, 2023, p. 940). Відповідно, є певні сумніви, чи може ШІ творити щось принципово нове, що не перебуває в базі його тренування.

Авторство передбачає, що творець має намір (intention) та розуміє зміст твору. ШІ не має суб'єктивного досвіду, не може формулювати наміри самостійно в людському розумінні (Northoff, Gouveia, 2024, p. 1114). Це ключова ознака, що відрізняє автора як суб'єкта. Не можна виключати, що в майбутньому найбільш розвинуті моделі ШІ можуть зрештою стати свідомими, розглядаючи загальноприйняті показники свідомості. Прикладами є здатність до самозвітності, уявної свідомості та розмовності, а також загальні інтелектуальні можливості. Проблематичний характер питання полягає у визначенні того, що ми розуміємо під «свідомістю» в небіологічній сутності, та у визначенні критеріїв для вимірювання етичності дії, що виконується системою штучного інтелекту. Й окреме питання: чи взагалі потрібна форма штучної свідомості для забезпечення етичної поведінки в системі штучного інтелекту? Але всі науковці та спеціалісти наразі переконані, що жодна із сучасних систем штучного інтелекту не є сильним кандидатом на роль свідомості.

Треба визнати, що творчість має бути пов'язана зі свідомістю, суб'єктивним досвідом, наміром – елементами, які ШІ не має або має лише імітаційно. Відсутність «авторського погляду», «свого бачення світу» в ШІ – це суттєвий бар'єр (Northoff, Gouveia, 2024, p. 1114).

Й остання суттєва ознака – це відповідальність і мораль: автор повинен нести відповідальність за наслідки твору. ШІ не може бути юридично чи морально відповідальним (нині). Наукові журнали й етичні кодекси вже визначили, що ШІ не може бути співавтором, оскільки не може виконувати функції, які очікують від автора: відповідати за точність, за свою частину

внеску, визнавати правові наслідки. Так, комітет з етики публікацій (COPE) вважає, що ШІ не може брати на себе відповідальність за наукову статтю. А відповідальність традиційно є одним із критеріїв авторства, особливо в академічній сфері. Але є думки, що відповідальність у цьому сенсі не є обов'язковою для авторства в науці. Що людство буде змушено відмовитися від відповідальності як критерію авторства або переосмислити її роль. І якщо не повністю відмовитися від відповідальності як критерію авторства, то виключити її для ШІ, або вимагати лише локальної відповідальності за інтелектуальний внесок (Levy, 2025, p. 231). Практики цитування й визнання внеску ШІ – зазвичай через подяки чи згадування, але не як авторство. І хоча наразі переважає консенсус щодо відсутності відповідності критеріям авторства або співавторства через те, що ШІ стає більш складним та інтегрованим у дослідницькі процеси, ця політика може змінюватися (Watson, Brezovec, Romic, 2025, p. 3232).

Отже, порівняльний аналіз ознак людини-автора (у традиційній концепції) з ознаками

штучного інтелекту дає змогу запропонувати модель зіставлення (табл. 1).

У 2023 році опублікована новела, назва якої збігається з есе Ролана Барта «Смерть автора» (Barthes, 1967). Це кримінальний детектив про письменницю, у якому сюжет побудований навколо її смерті, використання ШІ та визначення авторства тексту, і, що найцікавіше, вона написана саме ШІ. Новела опублікована під псевдонімом Айдан Марчін, який використав канадський журналіст Стівен Марш (Marchine, 2023). Останній стверджує, що 95 % книги, включно з обкладинкою та анотаціями, згенеровано штучним інтелектом. Новела вважається однією з перших книг, у якій широко застосовують текст, згенерований ШІ, через що вкотре постає питання встановлення початкового авторства. Чи є канадський журналіст автором, чи більш коректне називати його «замовником» або, наприклад, «організатором»? Чи, можливо, як це зроблено в анотації новели, визначити ШІ щонайменше співавтором? Саме це обговорюється в спільній статті Л. Прокопович, О. Когута, А. Кушніра «Метафора про

Таблиця 1

Модель зіставлення ознак людини-автора і штучного інтелекту

Критерій авторства	Ознака в людини-автора (традиційна концепція)	Ознака у сучасного штучного інтелекту (ШІ)	Коментар
Свідомість / Суб'єктивний Досвід	Є: Носій інтенції, свідомості та індивідуального досвіду. Створює нову реальність смислів.	Відсутня: Позбавлений свідомості, саморефлексії та ціннісної мотивації. Має лише імітаційну свідомість; не має суб'єктивного досвіду.	Ключова ознака, що відрізняє суб'єкта. Жодна із сучасних систем ШІ не є сильним кандидатом на роль свідомості.
Оригінальність / творча новизна	Є: Створення нового змісту, образів або концептів; не механічне відтворення наявних ідей. Результат інтелектуальної діяльності автора.	Обмежена / Запозичувана: Генерується на основі тренувальних даних; трансформує, комбінує наявні тексти, а не створює абсолютно нові ідеї чи форми.	ШІ може створювати новий зміст шляхом компіляції, але є сумніви щодо створення ним чогось принципово нового .
Намір (інтенція) та розуміння змісту	Є: Має мету та свідоме спрямування творчої діяльності (бажання висловити, пояснити, переосмислити).	Відсутня: Не може формулювати наміри самостійно в людському розумінні.	Намір – ключова ознака, що відрізняє автора як суб'єкта
Індивідуальність стилю / світогляд	Є: Власна манера письма (лексика, синтаксис, композиційна логіка); відображає систему переконань та філософських орієнтирів.	Імітується: Може майже ідеально копіювати певну манеру письма або розробити умовно власну; може мати власний, сформований внутрішніми алгоритмами, світогляд.	Відсутність «авторського погляду» або «свого бачення світу» в ШІ – суттєвий бар'єр.
Юридична та моральна відповідальність	Є: Несе юридичну, етичну та інтелектуальну відповідальність за наслідки твору.	Відсутня: Не може бути юридично чи морально відповідальним (нині). ШІ не може виконувати функції, які очікують від автора, наприклад, відповідати за точність.	Відповідальність традиційно є одним із критеріїв авторства, особливо в академічній сфері. Є думки про можливе переосмислення цієї ролі для ШІ.

«смерть автора» в контексті нової технореальності», де зазначається, що філософська проблема неможливості встановлення початкового авторства культурного тексту ускладнюється через появу нового учасника-інструменту в процесі створення тексту – «цифрового автора» (Прокопович, Когут, Кушнір, 2023, с.263). Ми на власні очі бачимо набуття додаткового смислового навантаження та нашарування смислів навколо метафори Ролана Барта про «смерть автора» внаслідок технічного прогресу.

Висновки. Проблема авторства штучного інтелекту є відкритою і багатовимірною. Попри значний прогрес технологій, більшість дослідників визнає, що сучасні системи ШІ не відповідають головним критеріям, притаманним людському авторству, а саме (з найголовніших): свідомості, оригінальності, відповідальності й етичній автономії. Водночас алгоритми вже здатні демонструвати функціональну творчість – генерувати нові, неочікувані комбінації ідей. У певних сферах (музика, дизайн, мова) вони досягають рівня, який суб'єктивно сприймається як творчий. Рівня, який дедалі важче відрізнити від людської творчості. Межа між «автором-людиною» і «автором-машиною» поступово розмивається. А коли на додаток до цього стирається межа навіть між автором і користувачем, коли кожен, хто створює мем, ремікс чи навіть пост у соцмережах, – потенційний учасник творчого процесу, філософія авторського права має переосмислити поняття «авторства» в умовах масової культури, штучного інтелекту й цифрової дистрибуції. Авторство може й повинно розглядатися більш комплексно – як результат взаємодії людини-автора – технології – людини-користувача (Читача за Бартом).

У цьому контексті доцільно ввести поняття «цифровий автор» як форму спільного, гібридного творення, у якій людський інтелект, інтуїція та етична відповідальність поєднуються з алгоритмічними можливостями ШІ. Цифровий автор – це не самостійна свідома істота, а результат взаємодії людини й машини, де творча ініціатива зберігається за людиною, а технологія є її інтелектуальним продовженням. Такий автор діє в новому середовищі – цифровій екосистемі, у якій творчість набуває колективного, мережевого характеру. Така творчість передбачає певну гібридність – твір

створюється через співпрацю людини та алгоритму, а намір формується опосередковано, через задані параметри та контексти використання. Відповідальність є розподіленою – неможливо чітко визначити, кому належить ідея або творчий імпульс. Так, цифровий автор є символом нової епохи – епохи, у якій межі між людиною та технологією стають дедалі менш помітними. Це створює як нові можливості для розширення творчості, так і серйозні виклики.

ШІ розвивається в напрямі, що потребує переосмислення юридичних, етичних та філософських критеріїв авторства. Подальші дослідження мають зосередитися на питаннях того, як розподілити авторське право і відповідальність між людиною, розробником системи та алгоритмом. Які етичні стандарти мають регулювати створення й використання творів, згенерованих спільно із ШІ? Чи потрібно створювати нову правову категорію для цифрового або колективного авторства? І наприкінці, як запобігти зловживанням, коли авторство приписується ШІ для обходу юридичної чи моральної відповідальності? Це стосовно етичного та правового контексту. У філософсько-онтологічному вимірі необхідно визначити поняття суб'єкта творчості в ситуації співтворчості людини та алгоритму й де пролягає межа між людською інтерпретацією і машинною генерацією. І як соціально-філософський виклик – забезпечити збереження унікальності людського досвіду у світі, де дедалі частіше відбувається «співтворчість» з машинами, баланс між технічним прогресом і гуманістичними цінностями, розуміння людини як головного генератора і носія культурних сенсів.

Отже, подальші дослідження мають бути міждисциплінарними: об'єднувати філософію, культурологію, та юриспруденцію, щоб сформулювати цілісну концепцію «цифрового авторства», у якій до автора-людини додаються такі співавтори, як «Цифровий автор» та «Читач», але при цьому людська творча суб'єктивність не зникає, а отримує нові форми вираження в симбіозі з технологією.

Поява цифрового автора є не лише технічною інновацією, а й філософським викликом, що змушує людство переосмислити саму природу творчості, поняття суб'єкта й межі людського розуму в цифрову добу.

Список використаних джерел:

- Велика українська енциклопедія (2016): у 30 т / проф. А. М. Киридон та ін. Т. 1. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80>.
- Гончарова, А. В., Мурач, Д. В. (2020). Право інтелектуальної власності на результати діяльності штучного інтелекту. *Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора Ч. Н. Азімова*, 74–76. URL: https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/zbirniki_konf/Azimov_2020.pdf.
- Когут, О. (2024). Соціально-філософські аспекти правової сфери під впливом технологій штучного інтелекту. *Перспективи. Соціально-політичний журнал*, 3, 71–76. <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.3.9>
- Літературознавчий словник-довідник (2007) / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. Т. Коваліва, В. І. Теремка. Київ : Академія. С. 12.
- Прокопович, Л., Когут, О., Кушнір, А. (2023). Метафора про «смерть автора» в контексті нової технореальності. *Veda a perspektivy*, 8 (27), 257–265. [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-8\(27\)-257-265](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-8(27)-257-265)
- Про авторське право і суміжні права : Закон України. Верховна Рада України (2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855>
- Barthes Roland. (1967). The Death of the Author. *Aspen*, 5–6.
- Floridi, L. (2021). The European legislation on AI: a brief analysis of its philosophical approach. *Philosophy & Technology*, 34, 215–222. <https://doi.org/10.1007/s13347-021-00460-9>.
- Gillath, O., Ai, T., Branicky, M., Keshmiri, S., Davison, R., Spaulding, R. (2021). Attachment and trust in artificial intelligence. *Computers in Human Behavior*, Vol. 115. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106607>.
- Hassija, V., Chamola, V., Mahapatra, A. (2024). Interpreting Black-Box Models: A Review on Explainable Artificial Intelligence. *Cognitive Computation*, 16, 45–74. <https://doi.org/10.1007/s12559-023-10179-8>.
- Hyesun, Ch., Prabu, D. & Arun, R. (2023). Trust in AI and Its Role in the Acceptance of AI Technologies. *International Journal of Human-Computer Integration*, Vol. 39, Iss. 9. P. 1727–1739. <https://doi.org/10.1080/10447318.2022.2050543>.
- Ibo van de Poel (2020). Embedding Values in Artificial Intelligence (AI) Systems. *Minds and Machines*, 30: 385–409. <https://doi.org/10.1007/s11023-020-09537-4>.
- Levy, N. (2025). Responsibility is not required for authorship. *Journal of Medical Ethics*, 51(4), 230–232. <https://doi.org/10.1136/jme-2024-109912>
- Marchine, A. (2023). Death of an Author. *Pushkin Industries*, 104.
- Militsyna, K. (2023). Human creative contribution to AI-based output – one just can('t) get enough. *GRUR International*, 72(10), 939–949. <https://doi.org/10.1093/grurint/ikad075>
- Northoff, G., Gouveia, S. S. (2024). Does artificial intelligence exhibit basic fundamental subjectivity? A neurophilosophical argument. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 23, 1097–1118. <https://doi.org/10.1007/s11097-024-09971-0>
- Sheckley, R. (1953). *Ask a Foolish Question. Science Fiction Stories*, 14.
- Siau, K., Wang, W. (2020). Artificial Intelligence (AI) Ethics: Ethics of AI and Ethical AI. *Journal of Database Management*, 31(2). <https://doi.org/10.4018/JDM.2020040105>.
- Suchman, L. (2023). The uncontroversial “thingness” of AI. *Big Data & Society*, Vol. 1–5. <https://doi.org/10.1177/20539517231206794>.
- Watson, S., Brezovec, E., & Romic, J. (2025). The role of generative AI in academic and scientific authorship: An autopoietic perspective. *AI & Society*, 40, 3225–3235. <https://doi.org/10.1007/s00146-024-02174-w>

References:

- Velyka ukrayinska encyklopediya* (2016): u 30 t [Great Ukrainian Encyclopedia (2016): in 30 volumes / prof. A.M. Kiridon et al. T.1] Retrieved from: <https://vue.gov.ua/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80> [in Ukrainian].
- Goncharova, A. V., Murach, D.V. (2020). Pravo intelektualnoi vlasnosti na rezultaty diialnosti shtuchnoho intelektu [Intellectual property law on the results of artificial intelligence activity]. *Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoї pamiati profesora Ch. N. Azimova* [Proceedings of the scientific and practical conference dedicated to the memory of Professor Ch. N. Azimov], 74–76.
- Retrieved from: https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/zbirniki_konf/Azimov_2020.pdf [in Ukrainian].
- Kohut, O. (2024). *Sotsialno-filozofski aspekty pravovoi sfery pid vplyvom tekhnolohii shtuchnoho intelektu* [Socio-philosophical aspects of the legal sphere under the influence of artificial intelligence technologies]. *Perspektyvy. Sotsialno-politychnyi zhurnal* [Perspectives. Socio-political journal], 3, 71–76. <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.3.9> [in Ukrainian].
- Literaturoznavchij slovnyk-dovidnyk* (2007) [Literary dictionary-guide / ed. R.T. Grom'яка, Yu.T. Kovaliva, V.I. Teremka]. Kiyiv: Akademiya. P. 12. [in Ukrainian].

- Prokopovych, L., Kohut, O., & Kushnir, A. (2023). *Metafora pro "smert avtora" v konteksti novoi tekhnorealnosti* [The metaphor of the "death of the author" in the context of the new techno-reality]. *Veda a perspektivy*, 8(27), 257–265. [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-8\(27\)-257-265](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-8(27)-257-265) [in Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2022). *Pro avtorske pravo i sumizhni prava. Zakon Ukrainy* [On copyright and related rights. Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n855> [in Ukrainian].
- Barthes, R. (1967). *The Death of the Author*. *Aspen*, 5–6.
- Floridi, L. (2021). The European legislation on AI: a brief analysis of its philosophical approach. *Philosophy & Technology*, 34: 215–222. <https://doi.org/10.1007/s13347-021-00460-9>.
- Gillath, O., Ai, T., Branicky, M., Keshmiri, S., Davison, R., Spaulding, R. (2021). Attachment and trust in artificial intelligence. *Computers in Human Behavior*, 115. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106607>.
- Hassija, V., Chamola, V., & Mahapatra, A. (2024). Interpreting black-box models: A review on explainable artificial intelligence. *Cognitive Computation*, 16, 45–74. <https://doi.org/10.1007/s12559-023-10179-8>.
- Hyesun, Ch., Prabu, D. & Arun, R. (2023). Trust in AI and Its Role in the Acceptance of AI Technologies. *International Journal of Human-Computer Integration*, 39, 9, 1727–1739. <https://doi.org/10.1080/10447318.2022.2050543>.
- Ibo van de Poel (2020). Embedding Values in Artificial Intelligence (AI) Systems. *Minds and Machines*, 30: 385–409. <https://doi.org/10.1007/s1123-020-09537-4>.
- Levy, N. (2025). Responsibility is not required for authorship. *Journal of Medical Ethics*, 51(4), 230–232. <https://doi.org/10.1136/jme-2024-109912>
- Marchine, A. (2023). *Death of an Author*. Pushkin Industries.
- Militsyna, K. (2023). Human creative contribution to AI-based output – one just can('t) get enough. *GRUR International*, 72(10), 939–949. <https://doi.org/10.1093/grurint/ikad075>
- Northoff, G., & Gouveia, S. S. (2024). Does artificial intelligence exhibit basic fundamental subjectivity? A neurophilosophical argument. *Phenomenology and the Cognitive Sciences*, 23, 1097–1118. <https://doi.org/10.1007/s11097-024-09971-0>
- Sheckley, R. (1953). *Ask a Foolish Question*. *Science Fiction Stories*, 14.
- Siau, K., Wang, W. (2020). Artificial Intelligence (AI) Ethics: Ethics of AI and Ethical AI. *Journal of Database Management*, 31(2). <https://doi.org/10.4018/JDM.2020040105>.
- Suchman, L. (2023). The uncontroversial "thingness" of AI. *Big Data & Society*, 1–5. <https://doi.org/10.1177/20539517231206794>.
- Watson, S., Brezovec, E., & Romic, J. (2025). The role of generative AI in academic and scientific authorship: An autopoietic perspective. *AI & Society*, 40, 3225–3235. <https://doi.org/10.1007/s00146-024-02174-w>

Дата надходження статті: 14.10.2025

Дата прийняття статті: 10.11.2025

Опубліковано: 26.12.2025